

Knjigom Ante Barbače dobili smo *dotu*, vrijednost koja se preuzima, održava, njeguje, ali i prenosi dalje, kao sjećanje, kao zalog i kao svetinja. Ovom je knjigom Šibenik dobio svoju glazbenu monografiju koja ima svoju prošlost, koja je slika današnjice, a ujedno i mogući putokaz za budućnost.

Autor Ante Barbača daruje svom gradu sjećanja na glazbeni put koji je prošao. To je i podsjetnik mnogima koji su na isti način upoznavali glazbu i živjeli ju. Godine i godine rada s klapskom pjesmom i s klapama, godine i godine obrađivanja napjeva, pa i skladanja, godine i godine pjevanja, »slaganje terce«, u ovom slučaju vrsnog baritona, i srećom realizirana želja i potreba da se o svemu tome piše i ostavi za budućnost. Knjiga nam potvrđuje snagu usmene predaje od koje je sam Barbača krenuo, učeći od starijih, na licu mjesta, najprije slušajući, potom i sudjelujući u spontanim glazbenim situacijama u raznim četvrtima grada Šibenika.

Ante Barbača je insajder, on je pjevač i voditelj, dio šibenske sredine, ali on je i autsajder jer promatra, zapisuje, proučava i analizira glazbeni svijet sredine kojoj pripada. Takvi etnomuzikološki i antropološki pristupi posebno su vrijedni, a i rijetki. Barbača je u pjesmi, ali i izvan nje, on doživljava i živi tu pjesmu, ali je gleda i sa strane, izvana. On je stvara, ali i promatra, sagledava je i vrednuje. Takav složeni odnos time je dobio dvostruku važnost, ne samo za šibensku sredinu nego i daleko šire. Tu »dvostrukost« trebalo je znati odmjeriti, trebalo je prepoznati sebe kao glazbenika, a ujedno i istraživača. U svakom slučaju, dobivena je slika rezultat osobnog viđenja glazbenog života šibenske sredine koju Barbača prati i živi s njom od najranijeg djetinjstva do danas.

Knjiga je oblikovana u trinaest poglavlja.

Nakon uvodnog poglavlja slijedi autobiografsko-glazbeni osvrt koji govori o osobnim iskustvima autora, koji se razvijao od pjevača u spontanim klapama, crkvenim zborovima, u KUD-u »Kolo«, do voditelja i pjevača klape Šibenik i nekolicine drugih muških (Fortica) i jedne ženske klape (Oršulice). Na početku pratimo život i glazbeno djelovanje školarca koji od »slušača sa strane«, potom »pomagača« u klapi, isključivo po sluhu, preko raznovrsnih glazbenih iskustava

ne samo u svom gradu već i izvan granica svoje zemlje, postaje članom i voditeljem jednog od vrhunskih klapskih sastava, klape Šibenik.

To je zanimljiva autobiografska priča »o životu koji je obilježila šibenska pjesma«. Ona je topla, nostalgična, »amarkordovska«. Prati jedan život predan ljubavi prema pjesmi, ljubavi za glazbu.

Kako je autor i zainteresirani istraživač koji nastoji proniknuti u podrijetlo napjeva, pjesama, oblika i stila, u trećem poglavlju u svojoj knjizi donosi zapise iz prošlih vremena, navodi glazbene zbirke, širu literaturu u kojoj su navedeni primjeri klapskih pjesama šibenske provenijencije (Kuhač, Kuba, Bersa, Gotovac i Furčić). Sadržaj ovog poglavlja potkrijepljen je višestrukim izvorima važnim za načine i oblike pojavnosti klapskog sloga i klapskih pjesama, osobito dobrodošao mlađim istraživačima, a ujedno dobar podsjetnik starijima.

Četvrto poglavlje u knjizi priča je o šibenskim pjevačkim drušinama - klapama, kako ih Barbača naziva, i o prostorima njihova druženja i zajedničkog pjevanja. Svojevrsan je to *hommage* jednom vremenu kada je pjevača i klapa, kao i *kita* na gostionicama (znak da se tu toči vino), bilo na svakom koraku. Pjevalo se puno, pjevalo se skladno, uživalo se u oblikovanju i stvaranju harmonijskog sloga, u ravnoteži klapskog izričaja i u ljepoti klapskog pjevanja i klapske pjesme. Pjevači su se nalazili spontano, članovi su se mijenjali, prema prilikama tko je mogao doći, ali nalazili su se redovito i na određenim mjestima. Znalo se za dobre pjevače i za dobre klape, a kontinuitet klapskog pjevanja bilo je osnovno obilježje grada Šibenika od davnina. Upravo iz takvih neformalnih skupina koje su živjele u Dalmaciji, pa tako i u Šibeniku, razvit će se cijeli klapski pokret, prepoznat na širokim prostorima kao poseban fenomen vokalnog, višeglasnog, *a cappella* pjevanja.

Peto poglavlje oživljava kavane i gostionice u koje su klapaši dolazili, družili se s pjesmom i posredno proširivali svoj glazbeni repertoar. Navode se imena klapskih družina, često nazivanih prema imenu ili nadimku prvoga tenora, a i pojedinačna imena pjevača s oznakom godine njihova rođenja. Neki će se vjerojatno prepoznati, a neki, nažalost, nisu više među živima.

Šesto poglavlje priča je o šibenskim pjevačima i kazivačima s kojima je autor prijateljevao i onako, najčešće u hodu, spontano saznavao o pjevanju klapa i o klapskim pjesmama kao i o pjesmama s drugih geografskih područja koje su se pjevale u Šibeniku. Navode se imena ljudi koji su autoru otkrivali pjesme iz svojih sjećanja. Navode se i zapisi suvremenika koje je autor, kao još jedan oblik rada s klapskim pjesmama, obradio, nastojeći im dati pravi klapski zvuk. Neke su harmonizacije u duhu tradicije, a neke u slobodnom, vlastitom obrađivačkom pristupu.

U odvojenom, sedmom poglavlju, autor navodi imena pjevačica i pjevača zapisanih pjesama s oznakama godina njihova rođenja (i smrti).

Sveukupna glazbena građa sastoji se od 64 pjesama. Tu je još sedam pjesama koje su inačice pojedinih pjesama, pa ovu zbirku sačinjava 71 glazbeni primjer. Autor je pjesme klasificirao u četiri potpoglavlja:

- Šibenske narodne pjesme;
- Pjesme iz okolice Šibenika i drugih područja koje su bile prihvaćene u Šibeniku;
- Pjesme sa sakralnom tematikom i
- Autorske pjesme.

Prve dvije skupine čine osnovni tematski sadržaj knjige, navedene su pjesme koje su živjele od šezdesetih godina prošlog stoljeća, dakle u vrijeme autorovih početnih kontakata s klapskim pjevanjem. Neke od tih pjesama žive i danas. Osnovni kriteriji pri razlučivanju ovih dviju skupina, s obzirom na to da je ponekad teško sa sigurnošću odrediti njihovu izvornost, prvenstveno su glazbeni kriteriji. U nekim primjerima dodatni je kriterij odredio način življenja pojedine pjesme ili percepcija samih izvođača/kazivača, pa i samog autora. Treba istaknuti da ove dvije skupine nisu isključive ni tvrdo razdvojene pa je pojedine pjesme moguće prebaciti iz jedne u drugu skupinu i obratno. Uz klapski repertoar, pod utjecajem odlazaka u vojsku (za vrijeme Austro-Ugarske Monarhije) te kasnijim djelovanjem Šibenskog pjevačkog društva »Kolo« repertoar se proširivao. Šibenčani su asimilirali i »podomačili« pjesme iz okolice Šibenika i drugih područja (starogradske pjesme i šlagere) tako da su, gdje god su mogli, transponirali pjesme u duru i oblikovali tercno vođenje dvoglasja. Na život nekih pjesama utjecao je repertoar »Kola« čiji su se članovi nakon proba družili, pjevali i spontano oblikovali šarolik i raznovrstan repertoar.

U trećoj skupini navedene su tri pjesme sa sakralnom tematikom u kojima Barbača iskazuje posebnu bliskost prema ovoj vrsti glazbene tradicije.

Četvrtu skupinu sačinjava pet autorskih pjesama koje je autor odabrao za ovu zbirku. Od najstarije, *Večernji zvon* (za koju u vrijeme nastanka nije želio isticati autorstvo, pa se danas izvodi i percipira kao narodna pjesma) do skladane tužaljke *Stari miner* koja je izvedena na Večeri novih skladbi Festivala dalmatinskih klapa u Omišu 2000. godine.

Treba istaknuti deveto poglavlje knjige u kojem autor na zanimljiv način opisuje svoj odnos prema svakoj pojedinoj pjesmi koristeći brojne podatke, objašnjenja i poveznice. Opisuje situacije kako je upoznao pojedine pjesme, kada i u kojim prigodama ih je čuo i tko mu ih je pjevao. Kod nekih primjera upućuje i komentira izvore otkrivajući njihovo podrijetlo te daljnji život nekih pjesama u novim obradama i pristupima.

Slijedi posebno poglavlje u kojemu su doneseni notni zapisi svih pjesama. To je ujedno druga, izuzetno vrijedna polovina knjige koja će poslužiti istraživačima, etnomuzikolozima, a nadasve pjevačima i njihovim voditeljima.

Nakon zaključne riječi autora dodan je popis lokalnih riječi i izraza koje je autor imao potrebu dopisati kako bi ih se moglo razumjeti.

Knjizi je priložena literatura i korištena građa koja se sastoji od 27 bibliografskih jedinica.

Knjigom Ante Barbače *Dota od nota* mogu biti ponosni grad Šibenik i njegovi stanovnici. Ovom vrijednom knjigom oživljen je čitav jedan spontani glazbeni svijet šibenske sredine, autor se osvrnuo na njegovu prošlost i našao se u sadašnjosti.

Izv. prof. dr. sc. Vedrana Milin Ćurin

ISSN 1330-1128 (Tisak) • ISSN 2584-4059 (Online)

UDK: 78+39(497.58) • CODEN: BAGLEC

BAŠĆINSKI

JUŽNOHRVATSKI ETNOMUZIKOLOŠKI GODIŠNJAK • ETHNOMUSICOLOGICAL YEARBOOK OF SOUTHERN CROATIA

GLASI

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK – EDITOR-IN-CHIEF

• MIRJANA SIRIŠČEVIĆ

• GOST UREDNIK – GUEST EDITOR

• VITO BALIĆ

• KNJIGA 14

• SPLIT

• 2019.

ADRESE AUTORA

Izv. prof. dr. sc. Vedrana Milin Ćurin, Umjetnička akademija u Splitu, Fausta Vrančića 19, 21000 Split, Hrvatska, vedranamilincurin@gmail.com

Dr. sc. Sara Dodig Baučić, asistent, Umjetnička akademija u Splitu, Fausta Vrančića 19, 21000 Split, Hrvatska, saradodig@gmail.com

Dr. sc. Marina Bazina, viši asistent, Sveučilište u Mostaru, Fakultet prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti, Studij glazbene umjetnosti, Matice hrvatske b. b., Mostar, Bosna i Hercegovina, marinna.bazina@gmail.com

Andro Čalo, Franjevačka klasična gimnazija u Sinju, Ulica Franjevačke klasične gimnazije 22, 21230 Sinj, Hrvatska, andro.calo27@gmail.com

Anamarija Tadin, stručni suradnik, Umjetnička akademija u Splitu, Fausta Vrančića 19, 21000 Split, Hrvatska, amtadin@gmail.com

Josip Dragnić, Udruga MAG, Vukovarska 110, 21000 Split, Hrvatska, udrugamag@gmail.com, www.magfestivalsplit.com

Izv. prof. dr. sc. Davorica Radica, Umjetnička akademija u Splitu, Fausta Vrančića 19, 21000 Split, Hrvatska, radicad@umas.hr

Marija Bešlić, Kaštel Kambelovac, Hrvatska

Izv. prof. Blaženko Juračić, Umjetnička akademija u Splitu, Fausta Vrančića 19, 21000 Split, Hrvatska, blaz.juracic@gmail.com